

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17237/2025
25.12.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Немања Миленковић, адвокат из ..., против тужене „ProCredit Bank“ а.д. Београд, чији је пуномоћник Јелена Бабовић адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17247/22 од 17.04.2025. године, у седници одржаној 25.12.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 17247/22 од 17.04.2025. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене и **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Вишег суда у Београду Гж 17247/22 од 17.04.2025. године и пресуда Трећег основног суда у Београду П 12108/20 од 01.07.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је ништава одредба члана 1. Уговора о кредиту број ..., закљученог 21.04.2011. године између тужиоца и тужене, у делу који гласи: "Корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита", те да се обавезе тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати 6.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.04.2011. године до исплате и **ОДБИЈА СЕ** захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 31.300,00 динара, у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П 12108/20 од 01.07.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев утврђено је да је ништава одредба члана 1. Уговора о кредиту закљученог 21.04.2011. године између тужиоца и тужене, у делу који гласи: "Корисник кредита је сагласан да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита". Ставом

другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име стицања без основа исплати 6.000,00 динара са законском затезном каматом од 21.04.2011. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка од 18.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 17247/22 од 17.04.2025. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са предлогом да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 21.04.2011. године закључио уговор о кредиту са туженом банком којим му је одобрен кредит у износу од 300.000,00 динара на период отплате од 36 месеци. Одредбом члана 1. тог уговора, тужилац се сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2.00% од износа одобреног кредита, а на име трошкова обраде кредита. По основу наведене уговорне одредбе тужена је од тужиоца истог дана наплатила износ од 6.000,00 динара. У обрасцу основних података о кредиту (понуда) од 21.04.2011. године, чије уручење тужилац није оспорио, садржан је опис главних карактеристика производа у погледу врсте кредита и укупног износа кредита, а у делу који се односи на податке који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе у тачки 6. наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита у току одобравања и реализације уговора о кредиту од 6.000,00 динара. Понуда је потписана од стране овлашћеног лица тужене банке.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредаба члана 47, 103. и 1065. Закона о облигационим односима и правила о терету доказивања из члана 231. ЗПП, усвојили тужбени захтев тужиоца налазећи да тужена банка није доказала да је у у предуговорној фази достављањем одговарајуће понуде у складу са Одлуком НБС која се примењивала у време закључења предметног уговора, информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, а чиме би јасно и недвосмислено био упознат са износом накнада и трошкова кредита. Такво поступање тужене банке је супротно

основним начелима Закона о облигационим односима, због чега је предметна уговорна одредба ништава, а тужена је као несавестан стицалац у обавези да тужиоцу врати наплаћени износ на основу чланова 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом.

По оцени Врховног суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности. По члану 1065. истог закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Сл. гласник РС“ број 74/2009), донета на основу одредаба чланова 41. став 4, 42. став 5, 43. и члана 44. став 3. Закона о банкама ("Службени гласник РС", бр. 107/2005 и 91/2010) која је у примени од 31.10.2009. године и Упутством за спровођење Одлуке о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Сл. гласник РС“ број 74/2009). Наведеном одлуком прописан је јединствен начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга (ефективна каматна стопа), услови и начин обавештавања клијената о њиховим правима и о остваривању тих права (тачка 1. Одлуке), дужност банке да утврди минимум услова под којима одобрава кредит између осталог врсту и висину, односно распон свих накнада и других трошкова који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и који падају на терет клијента (тачка 5.11 Одлуке), као и дужност банке да клијенту на његов захтев пружи информације о условима који се односе на одобравање кредита-понуда банке (тачка 13 Одлуке). Информације треба да буду утврђене и исказане на обрасцима који се односе на основне податке о кредиту (прилог 2 уз упутство из тачке 19. Одлуке), на начин који клијента ниједног тренутка неће довести у заблуду. Преглед основних података о кредиту банка уручује клијенту као своју понуду, а при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује примерак плана отплате тог кредита и преглед битних елемената отплате кредита који садржи основне податке о кредиту (тачка 14. Одлуке и прилог 4 и 6 уз упутство из тачке 19. Одлуке).

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнаду банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о

висини свих накнада и других трошкова, односно распона свих накнада и других трошкова који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и који падају на терет клијент, понудом која је то садржала. Обавештавање корисника у предуговорној фази обухвата дужност банке да клијенту обезбеди информације и одговарајућа обавештења из пословног односа клијента и банке о условима који се односе на уговор о кредиту за који је показао интересовање, на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду.

Према утврђеном чињеничном стању у образацу Основних података о кредиту од 21.04.2011. године поводом закључења уговора о кредиту између тужиоца као корисника кредита и тужене банке, садржан је опис главних карактеристика производа у погледу врсте кредита и укупног износа кредита, а између осталог наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита у току одобравања и реализације предметних уговора о кредиту, исказана у апсолутном износу, што одговара садржини спорног дела одредбе члана 1. уговора, којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2,00% од износа одобреног кредита на име трошкова обраде кредита. На тај начин, тужилац као корисник кредита је садржином понуде у предуговорној фази, обавештен о врсти и висини свих накнада и других трошкова, односно распона свих накнада и других трошкова који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и који падају на терет клијента. Образац понуде од 21.04.2011. године, иако не садржи рубрику за потпис корисника кредита, у конкретном случају тужилац није оспорио уручење наведене понуде на основу које је дошло до закључења предметног уговора о кредиту. Следом изнетог, тужилац је садржином понуде у предуговорној фази обавештен о висини накнаде која пада на његов терет, па банка сходно наведеним законским одредбама, а насупрот тужбеним наводима, није била у обавези да исказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани.

Стога, уговорна одредба којом се тужилац сагласио да банка приликом исплате кредита наплати једнократну накнаду у висини од 2 % од износа одобреног кредита по основу трошкова обраде кредитног захтева, није противна основним начелима облигационог права, нити начелу обавештавања клијената садржаног у члану 44. став 1. Закона о банкама, односно основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром на то да побијана уговорна одредба није ништава, то тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са затезном законском каматом на основу чланова 104, 210. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Како су поводом ревизије тужене, нижестепене пресуде преиначене а тужбени захтев одбијен, преиначена је и одлука о трошковима поступка, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. у вези члана 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав ревизије од 18.000,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи у време предузимања тих радњи, као и на име судске таксе за жалбу и другостепену одлуку од по 1.900,00 динара, за ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара, одмерено према тарифном броју 1. и 2. таксене тарифе Закона о судским таксама.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд је на основу члана 165. став 2. ЗПП одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**